

Využitie slohových postupov v náučnom štýle

Výkladový slohový postup:

- -vysvetľuje nám javy , objasňuje súvislosti a pod...
 - analýza a vysvetlenie javu: -výklad, dizertácia, štúdia, projekt, prednáška, komplexná odborná práca
 - analýza a hodnotenie javu: -úvaha, recenzia, esej

Ukážka č.1:

V dnešnej dobe sa do popredia stále častejšie dostáva otázka ekológie, a samozrejme, s ňou súvisiacia otázka prírody. Čoraz viac počúvame z rádia a televízie, čítame na stranách novin, že naša planéta je ohrozená. V Južnej Amerike hrozí zničenie dažďových pralesov – zásobárne kyslíka na zemi, nad južnou pologulou sa vytvára ozónová diera prepúšťajúca nebezpečné ultrafialové žiarenie, Severné more je opäť v ohrození, pretože tu havaroval ďalší tanker s ropou, v Afrike v dôsledku veľkého dlhotrvajúceho sucha panuje hladomor, v Číne sú znovu veľké záplavy, ... A takto by sme mohli pokračovať ešte dlhú chvíľu. Človeku, ako obyvateľovi Zeme je jasné, že takýmto sledom udalostí spejeme k zániku našej planéty a v dôsledku toho i ľudskej populácie.

Ukážka č.2:

Ekológia je vedný odbor biológie, ktorý skúma vzťahy medzi organizmami a životným prostredím a vzťahy medzi živými organizmami navzájom. Študuje ekologické systémy, ich štruktúru, organizáciu a zmeny v nich prebiehajúce. Prístup ekológie k štúdiu životného prostredia sa často považuje za interdisciplinárny. Ekológia poskytuje teoretické a praktické poznatky pre riešenie problémov životného prostredia. Poznanie základných ekologických princípov a zákonitostí je nutné pre zachovanie prírodnej rovnováhy; nutné pre trvalú existenciu zdravej a produkčnej krajiny.

Opisný slohový postup:

- -je súčasťou dlhších a náročnejších výkladových textov
- -zachytáva základne znaky predmetu v náučnom a odbornom štýle

Ukážka č.3: Opis pracovného postupu- Ako urobiť praženicu

Vajcia rozbijeme do misky, pridáme lyžicu smotany, osolíme, vymiešame metličkou na šľahanie peny – zmes by mala mať jednoliatu farbu. Na panvici roztopíme maslo, vlejeme vaječnú masu, miešame drevenou lyžicou alebo varechou, prekladajúc stuhnuté vrstvy navrch. Praženica má byť mäkká.

Informačný slohový postup:

- -je často zastúpený v odbornom opise, prevláda v referáte a v popularizačnej literatúre
- -vymenúva údaje, názvy, čísla

Ukážka č.4: Odborný opis počítača

Výkonný herný notebook značky Acer s modernou hardwarovou skladbou a v cenove zaujímavej hladine pre potešenie multimediálnych používateľov, ktorí si chcú vychutnať i novšie počítačové hry v uhladenej grafike. Tento notebook ACER Aspire 5742G-374G75Mnkk je ideálny pre väčšinu náročných činností v pohodlí domova a určite Vám neurobí hanbu ani na cestách, vďaka decentnému dizajnu a výdrži na batérii až 3 hodiny. Notebook je postavený na kvalitnom LCD o uhlopriečke 15,6" s rozlíšením HD Ready a LED podsvietením. Dáta vo veľkom objeme budete mať vždy so sebou vďaka pevnému disku s bohatou kapacitou 750 GB a pre zálohovanie DVD napal'ovacia mechanika s podporou všetkých dostupných formátov.

Rozprávací slohový postup:

- -je používaný len v motivačných častiach textu pre mladších

Výkladový slohový postup

- V náučnom štýle najčastejšie používaný slohový postup,
- popisuje **analýzu** javov a predmetov (všetky uhly pohľadu),
- opisuje **vzťahy** a **súvislosti** medzi nimi,
- objasňuje **logiku** danej problematiky,
- vysvetľuje **príčiny** a objasňuje **následky**.

Logická logika

Cieľom autora je podať širokej i úzkej, napr. vedeckej, spoločnosti ucelený obraz o jeho snahe čosi dokázať, opísať a pod.. To sa však nezaobíde bez logickej postupnosti a nadväznosti jednotlivých bodov analýzy pozorovaného objektu.

Nemôžeme rozprávať o jablku, ak nevieme, čo je to strom! - Nemožno meniť poradie myšlienok.

Ukážka č.5:

A: V tomto príspevku sme uviedli niektoré argumenty pre zaradenie prvkov historického prístupu do fyzikálneho vzdelávania. Podrobnejšie sme rozobrali používanie historických experimentov vo vyučovaní fyziky, ktoré je zo všetkých metód asi najlepšie rozpracované. Stručne sme sa zmienili ešte o prístupe založenom na fyzikálnom obraze sveta.

B: Problémy vo fyzikálnom vzdelávaní a minimálny záujem o fyziku zo strany študentov nás nútia hľadať nové prístupy. Jedným z nich je využitie poznatkov z dejín a filozofie fyziky. Vychádza z podobnosti poznávacích postupov v dejinách fyziky a pri osvojovaní si poznatkov vo výučbe. Podrobnejšie sa rozoberajú spôsoby využitia historických experimentov na hodinách fyziky, stručne je charakterizovaný prístup založený na fyzikálnom obraze sveta a vymenúvajú sa ďalšie možné varianty využitia dejín a filozofie fyziky vo fyzikálnom vzdelávaní.

C: Dnes sa vo výučbe fyziky stretáme s upravenými verziami pokusov, pri ktorých sa prišlo na nejaký nový jav alebo poznatok, prípadne sa javy a zákony demonštrujú na celkom iných pokusoch. Ťažko sa tomu môžeme čudovať: za čas, ktorý uplynul od objavu ľudstvo pochopilo podstatu daného javu lepšie a hlbšie, teda dnes ho môžeme vysvetliť jednoduchšie, priamočiarejšie či efektívnejšie.

D: V prospech používania historických pokusov pri výklade fyzikálnych javov hovorí aj fakt, že historické pokusy boli spravidla jednoduchšie a navyše sa robili s oveľa jednoduchšími pomôckami, než máme k dispozícii dnes. Podľa našej mienky práve táto jednoduchosť môže prispieť k lepšiemu pochopeniu demonštrovaného javu, lebo technické prostriedky nezatieňujú fyzikálnu podstatu.

Žánre:

- analýza a vysvetlenie javu:	- analýza a hodnotenie javu
• výklad,	• úvaha,
• dizertácia,	• recenzia,
• štúdia,	• esej a i.
• prednáška a i.	

Najčastejšie útvary výkladového slohového postupu:

- **výklad** (objektívny, autor nad textom, neosobné vyjadrovanie, autorský plurál, základ: analýza javov, predmetov a pod.)
- **úvaha** (subjektívna, názor autora, základ: interpretácia faktov)

Ukážka č.6:

Droga je prirodzená alebo syntetická chemická látka, ktorá môže v ľudskom organizme vyvolať zmenu jednej alebo viacerých telesných funkcií. Rýchly a výrazný účinok má aj na psychiku. Človek trpiaci závislosťou na drogách sa nazýva toxikoman. Dejiny drog sú neobyčajne dlhé a pestré. Spájajú sa s počiatkom ľudstva, aj keď prvé dôkazy o užívaní drog máme až z približne roku 60 000 p.n.l. Ľudia však pravdepodobne objavili drogy už oveľa skôr, pretože človek si určite všimol účinok niektorých rastlín na psychiku a začal si ich uvedomovať už niekde na začiatku svojho vzniku.

Ukážka č.7:

Mladosť je jedna kapitola našej knihy života, ktorá nie u všetkých skončí tak, ako by mala. Všetky tie sladké nezmysly či nosenie po rukách sa pominú a nastáva krutá realita. Realita, ktorá sa nám ukáže spočiatku v tom ružovom svetle. Študentské lásky, sklamanie, úteky z domu, no hlavne alkohol, drogy, cigarety. Po úmornom týždni plného učenia či skorého ranného vstávania prichádza piatok. Piatok ako čas zábavy, odreagovania sa. Pre nás mladých sú tieto dni slasťou. Ale prečo? Veď sú to iba obyčajné dni ako ostatné.